

Szerkesztőségi iroda  
Sepsi-Szentgyörgyön  
a ref. kollegium épületé-  
ben, hová  
a lap szerelmi részét illető  
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:  
POLLÁK MÓR  
könyvnyomdája és könyv-  
kereskedése,  
hová a hirdetések és  
előfizetési pénzek  
bérmentesen intézendők.

# NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lapheten-  
tint kétszer:  
ostortörtönön és vasárnap.

## ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK

Helyben házhoz hordva, vagy  
vidékre postán küldve  
Egész évre . . . 6 frt — kr.  
Fél évre . . . 3 frt — kr.  
Negyedévre . . . 1 frt 50 kr.

## Hirdetmények díja:

3 hasábos petit-sorrt, vagy  
annak helyett 6 kr.  
Bélyegdíj külön 30 ks.  
Nyitlatter sora 15 kr.

## Szemle,

Gróf Andrassy Gyula valószínűleg szeptember 25-én adja át a külügyi hivatal utódjának, báró Haymerlennek. Ugyanakkor történik meg a változás báró Orczy Bélát illetőleg is, a ki a királyunk oldala melletti magyar miniszterségre lesz kinevezve s a kinek mostani helyére Kállay Béni ur fog lépni, mint külügyi államtitkár. Dóczy udvari tanácsos és Péchy udvari titkár urak megmaradnak eddigi állomásaikon. Mind-ezen változásokat megelőzi a Bismarck herceg látogatása, mely — alkalmasint — 20-dikán lesz. És megelőzi egy közös tanácsülés, ő felsége elnöksége alatt, szept. 23-án, melyre hazaérkeznek — via Paris — Tisza Kálmán kormányelnök ur is. Gróf Andrassy Gyula azonnal haza fog utazni és birtokán marad mindaddig, míg a magyar főrendiházban érdemleges ülések nem lesznek, illetőleg a míg a delegationalis idény nem kezdődik. Lehet azonban, hogy feléne Budapestre már az országgyűlés kezdetén, hogy bemutassa magát a szabad-élvű pártkörnek, mint új tagot. A ki őt látta, mind azt mondja, hogy jól néz ki és olyan vidám, mint egy iskolás gyerek, ki néhány nap múlva megsza-  
badul a tanteremtől s kedve szerint járhat hegyen s völgyön át. Minap egy levelet kapott Salisbury lordtól, a ki legszívesebben modorban fejezi ki sajnálatát, hogy megszűnik köztük a hivatalos érintkezés, melynek értékét, épen mert szavahihe-  
tő és férfias jellemű egyének kapcsolata volt, az angol külügyre nagyra becsülte. — A hiteles tudósítások szerint hadcsapataink minden baj nélkül lépték át a novi-bazári határt és minden ellen-  
állás nélkül haladtak előre. A törökök nem mulasztottak el semmit annak kiűntetésére, hogy ve-  
lük egyetértve történik a megszállás s Huszni pa-  
sa is parancsot kapott, hogy ne ögylegelen Szer-  
ajevóban, hanem menjen a magyar osztrák csapa-  
tokkal, kikkel mehet bátran.

A novi-bazári szandák megszállása. Csapatjaink bevonultak a novi-bazári kerü-  
letbe. Ez actióról a következő részleteket közli a  
„Neue freie Presse” Csajniczából szeptember  
9-dikéről:

Württemberg herceg Bosznia főparancsnoka  
most tart szemlét a König vezérőrnagy alatt össze-  
pontositott csapatok fölött, a melyek meg fogják  
szállani a novi-bazári kerületet. A megszálló sereg,  
a trainnel és a technikai csapatokkal együtt 6000  
emberből áll. Az élelmiszereket és a pogyászt a 3

teherszállító escadron fogja szállítani, a melyet a  
boszniai hadjárat idejében mozgósítottak és most  
újra felszereltek és ki egészítettek. Jelenben ez-  
teherszállító állatból áll, hét szakaszra van osztva,  
a melyek közül három a pogyász-traint fogja ké-  
pezni, három az élelmiszerek utanszállításával lesz  
elfoglalva, a hetedik pedig a táviró-osztály és a  
hadosztályi törzskar pogyászt fogja vinni. A fegy-  
veres ellenállás esetére tartaléknak szánt 1. had-  
osztály és a 18. hadosztálynak a megszállásra ki-  
jelölt csapatjain kívül megmaradó része aképen  
van sorakoztatva, hogy az 1-ső hadosztály két  
dandárának törzskara Csajniczába és Jovardába, —  
a 18. hadosztály megmaradó része Visegrádba  
megy, a megszálló csapatok pedig König vezérőrn-  
agy parancsnoksága alatt megkezdik az elő-  
nyomulást.

Württemberg herceg maga vezényli ezt a  
tartalékat, a mely 12,500 emberből áll, valamint  
Csajniczából a bevonuló csapatok mozgulatait is.  
A benyomulás két hadoszlopban történik: az el-  
ső, a nagyobbik a 24. és 44. gyalog ezredéből  
és a 25. vadászszázalójból, egy hegyi távirószakasz-  
ból és négy szakasz teherszállítókból áll, és Plevlye  
felé tartva lépi át a határt. E hadoszlopot König  
vezeti.

A másik hadoszlop a 41. gyalogezredéből, a  
31. vadászszázalójból, egy hegyi távirószakasz-  
ból és három teherszállító szakaszból áll, és Priboj-  
nak tart. E hadoszlopot Lipowsky ezredes vezeti.

Az ellenállás esetében valamennyi csapat fő-  
parancsnokságát Württemberg herceg veszi át, és  
az első hadoszlop előnyomulása alatt Csajniczá-  
ban marad.

A vezény bizottság tegnapelőtt tért ide vissza.  
A bizottság tagjainak beszédéből az lehet követ-  
keztetni, hogy megközelítőleg sem lehet megtha-  
rozni, vajon békésen fog-e végbemenni a meg-  
szállás. Passiv ellenállásra mindenesetre lehet szá-  
mitani. A megszállandó helységeket Plevlye, Priboj  
és Prepolje helységei két zászlóaljából áll; eb-  
ből két század fekszik Plevlyében.

A kabuli vérfürdő. A Londonból ér-  
kező táviratok kiegészítik azon híreket, melyek  
Cavagnari őrnagy és a brit követségi személyzet  
Kabulban történt legyilkoltatásáról szólnak. A Reu-  
ters-Pfüce azt jelenti szept. 7-éről, hogy minden  
fegyvernemből csapatok hívtak Piseyből, melyek  
Kandahárt megszállották. Jakub khán segítség-  
ért folyamodott az angolokhoz, Badsah khán, ki  
a Stutgardan szorost tartja megszállva, szolgálatát

felajánlotta az angoloknak. Conelly őrnagy jelenti,  
hogy a Stutgardán szorosan innen is túl is minden  
nyugodt.

Lytton lord indiai alkirály 5-ikén azt jelentet-  
te az indiai hivatalnak, hogy azonnal a kabuli ka-  
tasztrófa hírére Massey tábornak parancsot kapott  
indulásra Ali Khelből a Stutgardan szoros felé. A  
lázadás Kabulban eleinte csak három afghán ezred  
kezdett, később más hat afghán ezred csatlako-  
zott hozzájuk. Roberts táb. 5 nap alatt Simlából  
a Peiwar szorosan meg fog érkezni és innét gyors  
menetben Kabul ellen indul. Stewart tábornok  
parancsot kapott Kandahár megszállására és szűk-  
ség esetében Ghuzni fenyegetésére. A legyilkolt  
egyének az angol követségből: Cavagnari őrnagy,  
Jenykns Vilmos titkár, dr. Kelly és Hamilton had-  
nagy, ezeken kívül még 29 lovas és 30 gyalog  
katoná.

Han Kotlina szept. 9. A hadoszlop ma  
ép olyan óvatossággal, mint tegnap folytatta útját.  
A menet rendkívül nehéz és fárasztó volt az óriá-  
si hőség miatt. Kovacnál a talaj hirtelen megvál-  
tozik. Eddig sűrűn benőtt, erdős hegyvidéken lát  
haladtunk, most már sivat, pusztaság a föld. Az ut  
mindinkább homokosabb, s nehezen gyalogolható,  
ugy hogy a lovások is jobbnak látják gyalog ma-  
nni. M. Plevjéből izgató hírek szállingtak, számos  
mohamedán elhagyta a várost, mert a török körny  
elrendelte a fegyverek elszedését. Ez intézkedés helytelen, mert csak izgatottságot  
kelt a lakosságban. Vártuk, hogy ellenállásra fo-  
gunk találni, de szerencsére az nem történt. Az  
előőrők 8 órakor jelenték, hogy a török csapatot  
ávaros lakossága szívesen fogadja. Plevje bék-  
és megszállása mondhatjuk annyit jelent, hogy az  
egész okkupáció fegyveres akcióját nélkül fog  
meg történni. A mai menetnél nem fordult elő semmi  
jelentékeny. A lakosok közül többen megadták  
magukat, de fegyver nélkül. A csapatok ellátása  
kifutó. A csapatok tegnap óta hadi zsoldot kap-  
nak. Holnap szállják meg Plevjét.

Bécs, szept. 10. Württemberg herceg Cani-  
czáról kelt ma esteli sürgönye: Kilic vezérőrnagy  
hadoszlopát ma reggel 7 órakor Plevje előtt meg-  
érkezett a zeneszó mellett a városra keresztül vo-  
nult.

A keresztény lakosság a bevonulást nagy  
örömmel fogadta.

## TÁRCA.

### Csikmegye

1848-9-iki „hadi történetéből.”

(Imecs Jánosnak a székes közm. és közs. egylet  
csikszereclai gyűlésén tartott felolvasásából.)

Kabos zászlóalja egész éjen át őrségen van,  
kűnn az utcákon és keresztutczákon vigyáz s a  
napi fáradság után sem pihenhetvén, a szomszé-  
dos vendéglők italaival kárpótolja magát.

Bem Szebenben egy zászlóaljunkbeli századost  
azon feladattal bízott meg, hogy egy osztálylyal  
siessen Vizaknára, az ott levő Bianchiakat fogja el,  
a só-pénztárt foglalja le, s egyuttal az ő (Bem)  
multkor ott hagyott írományait hozza el. Úgyes  
századosunk mindent pontosan teljesít, s csak a  
Bianchiakat nem érte utól, kik jobban tudnak ná-  
lálán szaladni.

A Segesvárról kudarccal megérkező Puchner  
Veszény felől a magyarokat nyugtalanítván, Bem  
is ellendemonstrációkat tesz; egy ily alkalommal  
történik, hogy éjszaka a veszényi házakból a szé-  
kes vadászokra lődözni kezdenek; a székesyek,  
hogy lássák, ki az ellenség: néhány lövést az  
eszterhőjokba eresztenek, a sereg az égő falu láng-  
jainál vonul tovább.

Brassó felé tartva, a frekki Olt hidat széke-  
lyeink rohammal veszik be.

Ezentul semmi ellenállásra nem találunk egé-  
szen Vledényig, mely felett a császáriak előőrse  
állást foglal, mienk kűnn éjszakázik a havon.

Czec m. árczius 19-én támadást rendez; az elő-  
csapatot Kabos székes zászlóalja a 37. zászlóalj  
egy osztály Würtembergi hárít képzeli.

Korán reggel Fodor százados a 3-ik divisio-  
val csatláncban vonul át a Vledény és Fekete-  
halom között levő erdőn; ezen kedvező állásából  
melyet később roppant áldozatok árán sem foglal-  
hat vissza, az ellenséget bátor előnyomulással ki-  
űzi, a sötét ködben mindig előbbre hatol, míg a  
feketehalmi téglavetőknél rábukkan az ellenség  
zömére, mely hirtelen oly tüzzel vet előjókbe, hogy  
a két századból 27-en sebesülnek meg, köztük:  
kászoni András Ádám főhadnagy, Gál és Miklósi  
őrmesterek. Közbe legyen mondvá, a tábor-összes  
vesztésege nem ment ennyire.

E veszélyes helyzetben nyomul elő egy Wűr-  
tembergi szakasz, de Fodor nem engedi, hogy  
eszeveszletten bevágjon, e helyett sebesültjeit föl-  
emeli s rendben visszavonul az erdő szélébe, me-  
lyet az ellenség víza akarván foglalni, makacs  
gyalogasági harc fejlődik ki, melyben zászlóalj-  
unk kívül még 2 csiki zászlóalj vesz részt. Dél-  
előtti 10 óra után Bem beérkezével szerencsésen  
elölti a harcra, a megfutamodott ellent a magyarok  
Vidombáig üldözik.

A zavarba jött ellenségből a balszáron álló  
székelyek közül egy remetei ember egész száza-  
dot fegyverez le; az ellenség által főzött ebédet  
a vítöz magyar sereg költi el s Bem apó neve-  
napján nagyokat iszik a vítöz őreg tisztelőire.

Brassó bevétele és a törösvári s tömösi szo-  
rosoknak székes őrségekkel való ellátása után  
Bem újabb zászlóaljak szervezése iránt intézkedvén,  
Szebenbe vissza megy, s hogy azt biztonságban  
hagyhassa, márcz. 27-én a 78. székes zászlóaljat  
néhány segédesapatokkal együtt Vöröstoronny ellen  
küldi, hová a muszka időközben magát befészkelte  
s a 3 szoros sánczot megerősítette. Sok áldozatába  
kerül széke-lyeinknek, míg a sánczokat, melyeket  
13 ágyu védett rendre magvívhatják; mindjárt azmag nagy piteken Hítszagra.

első sáncz ostrománál Kolozi századossal együtt  
többen megsebesülnek; a második posztó elfogla-  
lásánál különösen Madarász százada tünteti ki ma-  
gát; a harmadik állásból nem sikerül a makacsan  
harcoló ellent sokáig kivernü; a sziklába vágott  
keskeny utvonallal balról szédítő mélységben  
zuhog az Olt, jobbról megmáshatatlannak látszó  
sziklák meredeznek; végre is ezeket kell megmászni  
és úgy kerülni meg a muszkát, e műveletet egy  
ügyes vadászcsapat és Fodor százados hajtja végre,  
most a vesztelői épületeket is, melyekből az el-  
lenség tüzel, egyenkint kell kiostromolniok; e  
makacsság által elkeserített székesyek dühvel har-  
colnak, sokakat vágnak le, egész télt házakat fog-  
nak el, e megszállás közt a helybéli lelkész is ha-  
látra ijed, kegyelemért esd s miután látják, hogy  
egy csiki atyánkúria ajtóhoz őrzetet állítanak s  
felszólítják, hogy visszajövetre egy kis reggeliről  
gondoskodjék.

E közben a muszkát szörnyű sebességgel  
űzik a határon túl, a külföldben természetes orszok  
annyira ki vannak merülve, hogy gyilkolás helyett  
a székesyek őket csak hátba és nyakba lökdösik s  
ugy hullnak be az ut sánczaiba, mint szél által le-  
terített gabonakéve sor.

Bem Szebenből a vöröstoronnyi hősöknek azon  
rendeletet adja, hogy onnan egyenesen nyugati  
irányban az I oláh határhozrezred községein törje-  
nek át Hítszeg vidékére, ezen hegyvidék oláhjait  
lefegyverezendők.

A 78. zászlóalj Orláton, Szelistyén, Szinán,  
Sebashelyen és Brettyén által akadálytalanul ha-  
lad; most a Hítszegtől délre fekvő erdős dombon  
fegyveres csapat villan meg, miért is a sereg ezen  
dombra csatláncban vonul fel, de az ellenség  
előle elszaladván, minden nehézség nélkül érkezik  
Hítszagra.



## A brassói szász atyafiak és a vendégszeretet.

A „Magyar Híradó” igen jellemző közleményt hoz a brassói szászok vendégszeretéről. A közlemény illusztrálja egyszersmind a kigyelmők tudományos műveltségét is. A kérdéses cikket így hangzik:

„A magyar történelmi társulat Erdélyben tartott nagygyűléséről és kirándulásáról visszatérő történések épületes dolgokat beszélnek brassói szász atyáinkfiainak műveltségéről és a magyar tudósok iránti érdeklődéséről. Társasaink ugyanis körutjukban Brassót s annak történelmi nevezetességeit is megsejmelni szándékoztak. Ipolyi Arnold püspök táviratozott tehát Brassó város érdemes polgármesterének, kérvén őt, gondoskodni a késő este megérkező vonattal jövő tudósok elszállásolásáról. — Ha nem a magyar történettudósok, élükön a püspökkel, de akár másféle kiránduló testület intéz ilyen kérelmet egy városhoz, úgy hozzá magával az illem és az udvariasság, hogy annak eleget tegyenek s legalább valakit küldjenek az indóházhoz, a ki bevezesse a város iránt érdeklődő idegeneket valami nyughelyre.

Brassó polgármestere azonban nyugodtan zsebébe dugta a kapott sürgönyt s gondolta: most megboszulja magát szíve szerint a magyarokon. Este 6 óra 40 perccor berobog a vonat a pályaudvarba, tudósaink kíváncsian dugják ki fejüket s néhány kondukteuren, egy pár hordáron kívül senkit sem látnak. Kérdezőzködnek: nem várnak-e rájuk, van-e szállás? Senki sem tud rá felelni, azaz, hogy mindenki tudja, hogy nincs. Mit van mit tenni. Veszik a paktáskákat és az esti homályban bebalagnak a városba, sorra járják a fogadókat, hogy szobát kapjanak, a hol kialudják fáradalmaikat. Azonban sehol sem kapnak szobát és hiába mondják, hogy ők ezek és ezek, hogy előre táviratoztak a polgármesterhez. A jó szászok csak vonagatják vállalkait s nem tudják elhelyezni a vendégeket, kiknek a Székelyföldön, sőt még Nagy-Szebenben is tapasztalt szívélyes vendéglátás után képzelhetni, mint esett ez a durva közönyösség. Végre is kénytelenek voltak belenyugodni sorsukba s a megérkezés utáni éjt egy kis kunyhóban, széken ülve kelle elöltöteniük. A neveletlen eljárást aztán azzal tetőzte Brassó város hatósága, hogy a történésektől azon ürügy alatt, hogy nincsen rendezve, megtagadta a levéltár megtekintését.”

Brassó város ezen eljárását alig lehet méltó megrovásunkban részletetni. Annnyira magára süté ezzel a magyar nemzet iránti ellenszenvének csunya bélyegét, hogy kommentálni majdnem felesleges. Részünkről nem is csatlolunk semmi magyarázatot hozzá. Hisz régi dolog az már, hogy a szász atyafiak májukból gyűlölnék bennünket; régidolog, hogy semmi alkalmat nem hagynak felhasználatlanul, ha azt kell kimutatniok, hogy ők meny-

nyire nem érznek velünk egyet: de hogy egy-nyitandomány, és pusztán művelődési czélból utazó társulattal szemben, ha mindjárt magyar emberek áll is az, Brassó város ily fenn nem tudjon tüntetni s az illetlenségnek ekkora jeleit mutassa be idegenek előtt, azt már még a szász atyafiakról sem tettük volna fel.

Brassó város, a gárdi és magát „műveltekek” nevezni szerető város oly galádul járt el magyartudósaival szemben, melyet mint fentebb is mondók, kellően megróni s a hazafiatlan bűn nagyságához mérten ostromozni nem vagyunk képesek.

Hallottunk hangokat és épen egy pár „intelligens” szász atyafitól: „ha mi nem fogadtuk, fogadhatták volna helyettünk a brassói magyarok.” Igen. A mit ők elmulasztottak, vagy nem akartak megtenni, megtehették volna a magyarok. Csak-hogy a város érdemes polgármestere — értesülésünk szerint — jó előre megnyugtatta a magyar-ságot, hogy „lesz szállás, lesz minden, ne gondoskodjanak semmiről.” S mikor aztán a társulat megérkezett akkor a polgármester már otthon volt s jóízűen aludt, a többi tanácsosoknak pedig ki volt adva kéz alatt a rendelet, hogy menjenek aludni ők is; majd kapnak a „tudósok” szállást a — nap-nál vagy a holdnál.

Ha Brassó város előjárósága még ezek után is azt meri állítani, hogy benne a hazafiságnak porczikája is meg van, hát akkor Brassó város előjáróságából még az igazság érzete is kihalt.

## A magy. mérnök- és építészegylet vándorgyűlése Kolozsvárt.

Kolozsvárt, 1879. szept. 11.

Az országos Magyar Mérnök- és Építész egy-let első vándorgyűlést, összekötve kirándulással a brassó-tömösi vasúthoz és a vajdahunyadi várhoz e hó 6 án tartotta meg Kolozsvárt. Az egyletnek ez volt az első vándorgyűlése; színhelyül Kolozsvárt szemelte ki; de kirándulásukat egyuttal kiterjesztették a magyar államvasutak egyik technikai oly érdekes vonalára: a keleti vasútra is, melyen egészen a romániai csatlakozásig mentek.

Az egylet vándorgyűlése rendezésénél vezérelvül azt tűzte ki, hogy lehetőleg kerül minden feltűnést, zajt, nehogy annak szakszerű, tudományos célja és jelentősége iránt a hazai közönségben balvélemény támadjon s nehogy a kezdemény olyan irányt adjon a vándorgyűléseknek, mely az egyletnek a hazai technikai ügyek terén kifejtendő komoly munkásságát idővel netalán háttérbe szoríthatná.

Hétfőn délelőtt a városi Vigadóba tartott szak-ülést vendégeink a város nevezetességeinek megsejmelésére használták fel; ezek sorában természetesen a technikai és architectonikai látványok foglalták el a legelső helyet. Kisebb-nagyobb csoport-

okra oszolva megtekinték a muzeumi régiségtárt a Muzeum épületét és kertét, a góthstílusú placci templomot stb. A borászat és pincészet nem tartozik ugyan sem a technikai tudományok, sem az építészeti körébe, de szívélyes meghívásra egy nagy csoport megsejmelte az erdélyi Pincze-egyletnek az egyetemi tanári karok tagjai közül stb. az ablakokat pedig szép női közönség töltötte meg.

Következett 11 órakor a városi Vigadó nagytermében a szakülés. Az egyleti tagok, tán fölösleges is felemlitenünk, teljes számmal jelentek meg de városunk nagyközönsége köréből is sokat vonszott oda az érdekeltség s a többiek között ott láttuk gr. Eszterházy K. főispánt, Simon Elek polgármestert, Laurer K. cs. és kir. altábornagyot, Ghyecz B. honvédtábornokot, Bokros Elek orsz. képviselőt, többeket az egyetemi tanári karok tagjai közül stb. az ablakokat pedig szép női közönség töltötte meg.

A közönség elhelyezkedvén, a távollevő egyleti elnök Hollán Ernő s a hivatalosan elfoglalt alelnökök helyett Tolnay Lajos, az államvasutak igazgatója nyitotta meg az első vidéki szakülést.

Előre bocsátván, hogy az egylet rendes szaküléseit, valamint eddig az egylet székhelyén; Búpesten tartotta meg, úgy ezután is ott fogja meg tartani. Mindazonáltal elhatározta az egylet, hogy évenként egyszer, más egyletek vándorgyűlése példájára, az ország különböző nagyobb vidék városaiiban fog egy-egy szakülést tartani, egyleti tagok számára az illető vidékekre rendezendő kirándulással is.

A vidéki szakülések és kirándulások célja szerint: 1) alkalmat nyújtani az egyletnek, a technikai ügyeket, kérdéseket és technikai ismereteket a nagy közönséggel tágabb körben megismertetni s ez által emelni a technikai ügy iránti érdekeltséget; 2) megismerni az ország különböző vidékeinek technikai és építészeti nevezetességeit, azokat tanulmányozni, ismertetni. Az egylet első ilyen vándorgyűlése és kirándulása színhelyül az erdélyi részeket és Kolozsvárt választotta, ahol két igen érdekes technikai nevezetességet czélja a vándorgyűlésnek a színhelyen megtekinteni: a keleti vasutat s különben annak brassó-tömösi vonalrészét és a vajdahunyadi várat, építészeti műemlékeink ezen egyik legszebbikét.

Végül köszönetet szavazva Kolozsvár város hatóságának és közönségének a szíves vendégszeretetért, melyben az egylet tagjait részésíté, átadja a szót Hieronymi Károlynak. Az épen oly neves szakférfi, mint magas állású szaktisztviselő érdekes és tanulságos felolvasását, a hallgatóság mindegyre helyesléssel kísérte s a végén zajosan megéljenzette.

Utána ifjabb Perczel Mór olvasta fel nagy gondnal egybeállított egészen szakszerű értekezését a brassó-tömösi vasút építéséről, különösen fejtetve az építkezés technikai nehézségeinek legyőzésénél követett rendszereket.

Másnap folytatja útját a történelmi nevezetességű Vaskapu felé s Várhelyhez közel az oláh határőrök csapatját megfutamtván, Kabos Bukovában üti fel főhadit zászlását.

Innen Fodor százados parancsnoksága alatt fél zászlóalj a vaskapui szorosban fekvő Barcára azon utasítással tol előre, hogy a határvonalat felgyűzza és az ellenséget foglalkoztassa.

Április 14-ig folytonos harcban állt itt a tul fekvő ellenség (Appel által vezetett) előőrsével úgy a nyíra, hogy fegyverüket egy óráig is alig tehetik le; a Kordon balszárnyát a határpaták tulso partján fekvő Marga falu kökertej mellől sok biztonsággal nyugtalanítja az ellenfél: a jobb szárnyat pedig a Hopielek nevű heggyen jelenkező nép csapat bszantja, miért is Fodor e hegyet keletről Portik főhadnagya pedig nyugatról akarja megke-  
rülni és népeit letegyverezni; míg a százados e feladat nem kis nehézségeivel küzd, addig a fő hadnagya a hegyi erdőségek menekült föld népet malaczostól, tyukostól elfogja s az általuk üresen hagyott állomás helyre, Banezárba visszatelepíti: a faluban még a malom is lerombolva lévén, a székelyek molnárokat megépítik, azon az oláh pap pinczékből kiassott törökbuzázt megörlik s úgy jutnak a 8 nap óta rendszer-nem élelmezett székelyek egy kis puliszkához.

De az ellenség jobb szárnya még mindig bszantól fog áll előtűk; a türelmet vesztett Portik 50-ed magával parancs ellenére is a határpatakon át megy, a rejtéjük szolgáló Margafalut felgyújtja, a bszantó kerítés mellett 90 embert levág; erre az egész magyar kordon a határt átlépi, az ellent megfutamtja s üldözi, a Vaislovánál fekvő tábornak is felveri, néhány élelmi szekeret elfog s úgy tér diadalal előbbi állomáshelyére vissza. Míg ezek

történnek, a dologról nem jól értesült Kis kapitány Kaboshoz futat küld azon üzenettel, hogy az ellenség Fodort és embereit elfogta s mire az őrnagy huszáraival a helyszínére vágat, akkor már minden rendben volt, mintha mi sem történt volna.

Másnap április 16 án némi lovassággal és néhány ágyúval Bem megérkezik, Kabost a felégetett falu miatt haditörvényszek elébe akarja állítani; de egyébiránt az eredményével meg lévén elégedve, rögtön kiadja a parancsot a támadásra „nem kell — ugymond — sokai czeremoniázni és a puskaport vesztegetni, hanem csak szoronyyal neki! ez ellenség ugyanaz, kit Szebennél és Brassónál megvertünk tehát előre!” Ezzel szorony menethet ágyúval és lovassággal előre rohan: Kabos eddig pihent 3 százada után, Vaislovánál Ruszkabánya alatt fogadja az ellenség, ágyúharc kezdődik s míg Bem lövései egyik-másikat demontirozzák, addig a székelyek szoronysegezve az ágyútelepre rohannak s kettőt el is foglalnak; Szabó Ferenc hadnagya az ellenséget megkerülve nyomul előre, Portik főhadnagya pedig a szász jágereket elfogja. Leiningen az ellenség nem sokáig tarthatja magát, vissza kezd vonulni a székelyek utánna s az eszeveszetten menekült egész Karánsebesig üldözik.

A Russbergen vig napokat töltött császári tiszték közül többeket a hid alól a Bisztra folyóba huznak ki, kik a székely nép hírére így hűtötték vala le lelkesedésüket. Minthogy az ellenfél sokkal tulnyomóbb erővel rendelkezett, e harc, mely a csikgyergyói székelyeknek bravour csatájok vala, oly gyorsan és hősiég viteték végbe, hogy a jelenlevő Petőfi. ezen hallhatatlan magyar Tyrtaeust költő lángra lobbantották.

Petőfi a következő napon április 17-én Karánsebesből a „Debreczeni Közlönynek” a „Székelyek” című, azóta elég ismeretes versét a következő, rák nézve nagyon érdekes tudósítással küldte be.

„Kijöttünk Erdélyből, még pedig jó omennel mert első lépésünk is diadal. Vaskapuin innen Vaislova határőr falunál várt bennünket az ellenség. Megtámadtuk, megvertük. Veni, vidi, vici. Két zászlóalj volt ellenünk, seregünkben csak 4 század (a 78. sz. székely zászlóaljból) volt a tűzben s e 4 század a legalább 2000 emberből álló ellenséget mintegy két órai harc után oly kétségbeesett futásnak indította, hogy Karánsebesig meg se állt s onnan is még az nap tovább futott, úgy hogy másnap reggel, midőn ideértünk a városiak fehér zászlókkal fogadtak. Az ellenség el-esetteinek számát nem tudjuk bizonyosan, látnunk valamit 26 agyonlőttet s mintegy 50 vízbeletart, kik a Tunesen keresztül akarták életüket a hegyekbe vinni.

Nekünk — a mi talán hihetetlen, magam sem hinném, ha nem láttam volna — még csak sebesülünk sincs egyetlen egy sem. Két ágyújuk is nálunk maradt, az egyiket 4 székely szemem látára vette el példátlan bátorsággal. Tábornokunk ma jutalmazta meg őket érdemjellel és pénzzel; de méltók, hogy neveiket is tudja a haza: Deák Máté, Nagy József, Nagy Imre, Szabó Márton közelegények. Általában csak annak lehet fogalma a székely vitézségről, a ki maga látja. Ezek valóban csoda gyermekek, mert nagy részök jóformán még gyermek.

(Vége.)



A szakulést Steindl Imre, a vajdahunyadi vár egyik hírneves restauratora nagyérdékű felolvasása fejezte be a vajdahunyadi vár építésének és legújabbkori helyreállításának történetéről.

Az érdekes felolvasást épen úgy mint a Perczelét zajos éljenzés követte, s az egylet mindenik felolvasónak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A szakulést, mely 11 órától délután 2 óráig tartott, azonnal díszes banquette követte, melynek végével aztán búcsút is vettek vendégeink, hogy tovább folytassák kirándulásukat a keleti vasút vonatán.

## Az erd. gazd. V-ik vándorgyűlése

alkalmából rendezendő tárlatra sejt 13-ig követhető tárgyak vannak bejelentve:

(Folytatás.)

T. Antal Lajos úrtól Árapatakról állatok, mezei és kerti termények.

T. Simon Ferenc úrtól Seps-Szentgyörgyről. kínai sójabab, fodros kél, cukor répa.

T. Kis Ödön úrtól S.-Sztgyörgyről 8 faj kukorica, zab, kínai sójabab, répa, 4 faj burgonya, szőlő.

T. Prázmári Miklós úrtól Étfalváról ekék, talyigával, fejszék.

T. Prázmári Sándor úrtól S.-Sztgyörgyről ekék talyigával.

Mélt. Semsey Tamásné Seps-Szentgyörgyről ingek.

T. Langer Herman úrtól Baróthról 3 drb lombfűrész munka.

Özv. Lakatos Jánosné asszonytól Székelyudvarhelyről táplómunkák.

Tiszt. Zajzon Farkas úrtól Seps-Sztgyörgyről burgonya.

M. br. Szentkereszt Béla úrtól Árkosról 2 faj buza.

T. Pap András úrtól Eresztvényből egy 7 éves hazai faj tehén borjával.

Mélt. Dániel Gábor főispán úrtól Székelyudvarhelyről bor, sajt, kőzetek (serpentin, gabbró, timso, márvány.)

Mélt. báro Rauber Ottó úrtól Vargyasról fa átmetszetek, sajt.

Mélt. báro Szentkereszt György úrtól Hoszszaúsról borok.

T. Gyárfás Sámuel úrtól S.-Sztgyörgyről selyem, gyümölcs, (alma, körte, szőlő) borsó és lencse.

Haraly községtől faedények, szövetek.

T. Kovács Gábor úrtól Seps-Szentgyörgyről férfi ruhák.

T. Pávai Elek úrtól Magyar-Csestvértől buza, kukorica, 2 faj rozs.

T. Réz Farkas úrtól Kisborosnyórol gyümölcs és termény.

T. Péter Eduárd úrtól Zoltánból buza és lencse.

T. Péter Gergely úrtól Étfalváról retek és gyümölcs.

A fülei vashámor kollektív kiállításában az utólagosan beküldött részletes kimutatás szerint a következő tárgyak vannak: Vasérc, faszén, nyers vas, öntött vas, kovácsolt vas, 2 mozdony, 2 cseplő gép, egy maláta zúzó gép, 12 drb. eke, egy szabályozható töltő kályha (Füllofen) asztali tüzhelyek egy forgattyú (Tourbine) különféle gépek és malom részek.

A „kiszgazdai kör“-től Szentkatolnáról (12 gazda együttes kiállítása) buza, rozs árpa, kukorica, lencse, borsó, paszuly, mák, kendermag répa mag, répa, burgonya, mürok, petrezselyem, zeller káposzta, hagyma, többféle vetemény magvak és házi szőtemények.

Közli dr. Szász István,  
kiállítási jegyző.

## KÜLÖNFÉLEK

— A színházlátogató közönség napról napra apad, dacára annak, hogy Sztupa ur még a helyárat is leszállította. S a mily arányban fogy a közönség pártolása, épen oly arányban kerülnek színre a szebbnél szebb darabok, épen oly arányban haladnak színészeink a jobbnaál jobb, összességű kerekedő előadásokkal. Csütörtökön például Scribe „Egy pohár víz“ című 5 felv. vígjátéka mulattatta a csekély számú néző közönséget. A játszókról egyenként és összesen a legnagyobb elismeréssel szólhatunk csak.

Az est hőse Kazaliczky (Bolinbroke) volt, ki az esélyes ügyes diplomatát bámulatos ügyességgel s a fővárosi színpadon is számot tehető könnyűséggel játszotta el. Malborough hercegnő, a historiában Churchill Sára, ezen kevély és eszes, de mindenesetre fondorleltű asszony a darabban kitűnően van felhasználva Sztupán asszony e szerepet biztosan és találóan vitte, úgy annyira, hogy a közönséget többször zajos tapsokra ragadta. Zádorné (Abigail) csinosan alakított, talán hangjával nem rendelkezett egészen, a mi azonban oly kevéssé volt feltűnő, hogy a kitűnő játék mellett alig vettük észre. Morvay (Masham) leszámítva, hogy egy olyan katonának, kibe a királyné és hercegné is szerelmesek lettek, valamivel takarosabb fiúnak kellett volna lenni megfelelő feladatának. Szóval az darab is fényesen sikerült s ha Sztupa társulata ilyen ügyeskezével a közönség pártfogása nem áll arányban, az nem az ő hibája. Közönségünk oly élvezetes esteket szalaszt el, ha nem látogatja az előadásokat, a minőkben ritkán lesz alkalmuk gyönyörködni.

— A helybeli nőegylet az illyefalvi tűzkárosultak javára jövő hó elején hangversenyt rendez. Az előkészületek után itélve, az estély érdekesnek ígérkezik. Lesz vegyes kar, női kar, működni fog a férfi dalárda, lesz szavaltat, zene s a mi a fődolog: lesz táncz a végén. A részletes programot annak idejében közölni fogjuk.

— A helybeli tanintézetek, a községek kivételével, már megkezdtek a tanítást. A felsőnépiskola a polgári isk. I. osztályát megnyitotta s a növendékek meglehetősen számmal szaporodnak. Városunk a kis muza-füktől megéltén kült, kik ide színen, jó kedvvel térték meg a hosszú szünidő után a tudomány csarnokába.

— A magyar mérnök-és építész egylet<sup>1</sup> kirándulása alkalmával elhatározta, hogy a tömösi szoros egyik gyönyörű pontján, a mely gyásos emlékek anyanyban, hogy e helyen kerültek meg 1848-ban egyik magyar csapatot az oroszok, — emléket állít az elhullt hősök emlékére. Az emléket tervezetének elkészítésére Ybl Miklós építész kérte fel az egylet. 500 forint azonnal begyűlt a szép célra s Hoffhauser budai építész ajánlkozott, hogy az anyagot díjtalanul szolgáltatja, valamint díjtalanul kész vezeti az emlék felépítését. Az egyesület azonban a túlságos nagyulék ajánlatot nem, csak szíves közreműködését fogadta el, mint hogy inkább az egyesület közös költségén szándékozik az emléket létesíteni. — Tolnay Lajos m. államvasuti igazgató indítványára a kirándulásban részt vett egyleti tagok fényképeiből album fog az emlék slapkövében elhelyeztetni. Egy másik ugyanily album pedig az egylet könyvtárában lesz elhelyezve. A kiránduláson csaknem 150 tag vett részt.

— Szerkesztői üzenetek. T. Nagy Imre urnak, —Cs. Szereda. Jövő számunk hozni fogja. —B. I. urnak. Lapunkhoz rég beadott s V. Gyre. a „D“-re vonatkozó nyíltéri „Életkép“-e, egy látszik, bekerül; csakhogy nagy terjedelme miatt csupán tizenkét közleményt hozunk belőle. Kerek egész lesz az ugy is.

† Nekrológ. Incze György, a helybeli adóhivatalnál régóta buzgó és lelkiismeretesen szolgált ellenőr, f. hó 12-én éjjel hosszas betegség után megszűnt élni. Temetése szülőhelyén, Bodokon lesz e hó 14-én d. u. 3 órakor.

— Tűz volt mult csütörtökön Angyaloson; meggyult két ház, melyeket a faln népe gyorsan megoltott. Dicséretet érdemelnek a derék lakosok, kik buzgó segítségének köszönhető, hogy az összszeszfolt kázalok és házak között a tűz tovább nem terjedt.

— A magyarországi ref. egyház kerületek konventje e hó 10-én nyitott meg. Török Pál imája s elsőki megnyitó beszéde után a konvent a zsinati munkákat egyeztetésére, Kun Bertalan elnöklete alatt bizottságot nevezett ki, melynek 11-ére beadandó munkálatától tétetik függővé: tárgyaltsanak-e a mostani konvent által a zsinati előmunkálatok? annyal inkább, minthogy két egyházkerület e legfontosabb tárgyra nézve még nem nyilatkozott. A konventi ülés másik fő tárgyát a suprema inspekció érdekében kibocsátott miniszteri pontozatokat halva született gyermekhez hasonlította s kimondá, hogy fel nem tehetni komolyan egy, az 1848-iki alapon álló alkotmányos kormányról, hogy a békekötések által biztosított három millió állampolgár a hazát és nemzetét életével és vérrel védelmező egyház szabadsága ellen akarjon vagy merjen oly eljárást követni, mely azt legfőbb ügyeinek szabad intézésében multjával való szakításra kényszerítene; ennek folytán javajai, hogy nevezessék ki az egyetemes konvent által egy bizottság, mely az evangélikus testvérekkel egyetértve, örködjék a protestáns egyház autonómiaja felett.

— Borzasztó öngyikosság. Derecskén — már heten egy asszony borzasztó módon

vetett végett életének. Az asszony hajadon leánya ugyanis jegyese volt egy ifjúnak, a ki, miután menyasszonya szüleinek minden vagyonát adósság miatt lefoglalták, attól való féltében, hogy az ígért hozományt nem fogja megkapni, visszaküldte a gyűrűt jegyeseének. Az anya e feletti fájdalomában öngyikosságra határozta el magát. Lement tehát a pincébe s ott egy üres hordóba petroleumot töltve, beleállott s azután meggyújtotta a folyadékot. A szerencsétlen asszonyt néhány órával később megéve találták a pincében.

— Az orosz cár és Vilmos császár találkozásáról, Alexandrovóból még a következőket írják: Sándor cár épen déli 12 órakor érkezett ide és azonnal megérkezése után a vámbázba ment, még pedig oly utat, melyet előtte való éjjel csupán az ő részére aszfaltoztak. Vilmos császár délután 3 órakor érkezett Manteuffel, Lendorff gr. főhadsegéd és Radzivil hg. kíséretében. Sándor cár vendégét háromszor megölelte. A kíséretet kölcsönös bemutatása után az ebédet az indóházban költötték el. Az orosz rendőrség e közben Alexandrovoban különös előkészületeket tett. Az indóház tökéletes elzárásán kívül még a városban magában is elzárta a közlekedést. Ezen kívül huszhusz lépésenkint egy-egy rendőr volt elhelyezve. Vilmos császár midőn Berlinben mondá hogy a határra utazik, tréfálva mondá, hogy egy némely hadnagycsoka sem vállalkoznék a fardalmakra, melyek ő rá Alexandrovoban járnak.

— Megöltte a z ágyugolyó. Komáromból írják: f. hó 3-án a tűzer lögyakorlat után, midőn a golyók összeszédése rendeltetett el, két tűzer egy forró golyót talált egészben, egyik elkezdte piszkálni, mire a golyó elpattant, az egyik tűzért, ki most már haza ment volna, darabokra szagatta, a másikat pedig kezét-lábát összezúzta. A meghalt tűzért folyó hó 5-én nagy résztvétel mellett, felkioszorozott koporsóban temették el.

— Szőkevény háremhölgyek. Szegény exkhevidt már hű odaliskjai is ott akarják hagyni a faképnél. Szept. 2-án az exkhevide tíz háremhölgye kellő számú eunuchok kíséretében fürödni ment a nápolyi öbölbe. Fürdés közben kilestek egy alkalmas pillanatot, s futának indultak a nem messze fürdő nápolyi hölgyek felé; de az eunuchok résen álltak, s a következő pillanatban a hölgyek már ismét rabokká lettek.

— Bika viadal. Arlesben Franciaországban is divatba jönnek a bika viadalk. De már az első bika viadalnál is nagy szerencsétlenség történt, mivel a főmatador a bika által olysulyosan sebesített meg, hogy harmadnapra meghalt. Mindeddig csak Spanyolországban tartatnak bika viadalk, jellemző a civilizáció haladására nézve, hogy ezen barbár időtöltés már a művelt Franciaországba is átszármazott.

## Nyilatkozat.

Veres Gyula, a „Háromszék“ revolver journálistája tegnapi lapjában a vezetésem alatt álló leányiskoláról és annak egyik tanítójáról oly hangon merészelt írni galád rágalmaikat, hogy nekem azokra a választ korbáccsal kellene megadnom a hátára, mivel bélyegzett társadalmi cíete miatt az elégtételadás erkölcsi feltételeivel köztudomás szerint nem bír. Egyelőre gyanúsításával szemben megtettem a hivatalos lépéseket s egyszersmind gondoskodni fogok, hogy az ez ember, a társadalom ezen mélyete, sokáig ne járasson — szabadon.

Seps-Szentgyörgy 1879 szept. 13.

MÁLIK JÓZSEF,  
polg. leányisk. igazgató.

## KÖZÖNSEG KÖRÉBŐL,\*

Kérdés Kézdí-Vásárhely rendőrkapitánya t Molnár Dénes urhoz.

Összegezethetőnek tartja-e rendőrkapitány ur az illemmel, közérkölséggel, vallással és nevelésügygyel azt, hogy a város három le. népesebb utca gőcpontjában, az ev. ref. templom tözsomszédságában a leányiskola közvetlen bejárója mellett, megengedte a nagy közönség közmegebotrátkoztatására egy bordélyház nyitását igen furcsa módon készített folyamodás mellett?

Ha a feltett kérdésre a nyilvánosság terén indokolt igennel tud felelni: ugy kérdést tevő kötelezi magát a kézdívásárhelyi munkaképelenek menháza javára 5 frot o. é. fizetni.

Behatóan indokolt felelet esetében az 5 frot. beküldöm a „Nemere“ t. szerkesztőségéhez és felhatalmazom a szerkesztőt neven kiírására az átvételről tanuskodó nyilvános nyugtatás.

K. Vásárhely, 1879. szept. 10. én.

Kérdő.

\* E rovat alatt megjelent közleményekét csak a sajtótársasággal szemben vállal felelősséget e szerk;



